

Perspectives in Management. 2019. T. 17, № 3. C. 14–30. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.17\(3\).2019.02](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.17(3).2019.02).

9. Loesche D. Where's a Marketing Budget to Go?. Statista. 2017. URL: <https://www.statista.com/chart/12144/marketing-budget-planning/>.

10. Powell S. What Does the Perfect Internet Marketing System Look Like for Remodelers?. Remodelers Advantage. 2015. URL: www.remodelersadvantage.com/perfect-internet-marketing-system-remodelers.

11. Buckley P., Majumdar R. The services powerhouse: Increasingly vital to world economic growth. Deloitte. 2018. URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/my/Documents/risk/my-risk-sdg8-the-services-powerhouse-increasingly-vital-to-world-economic-growth.pdf>.

12. World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NV.IND.TOTL.ZS?view=chart>.

13. State Statistics Service of Ukraine. <http://www.ukrstat.gov.ua>.

14. World Trade Organization. https://www.wto.org/english/tratop_e/serv_e/serv_e.htm

15. Burmenko, T.D., Danilenko, N.N., Turenko N.A. Services sector: economy. M. KNORUS, 2007 — 328 p.

16. Antoshchuk, S.G., Fomin, O.O., A data-driven marketing model. Marketing and Digital technologies. 2017, 92–101: <http://www.mdt-opu.com.ua/index.php/mdt/article/view/18/24>

17. 7 Martech Trends Of 2020. ADA. Analytics, data, advertisement: <https://ada-asia.com/7-martech-trends-of-2020/>

18. Douglas A. Irwin. The pandemic adds momentum to the deglobalization trend. <https://www.piie.com/blogs/realtime-economic-issues-watch/pandemic-adds-momentum-deglobalization-trend>

Стаття надійшла 20.03.2020

УДК: 339.727.22

DOI 10.33111/vz_kneu.21.20.01.22.152.158

Туролєв Г.В.

аспірант кафедри міжнародної економіки,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
проспект Перемоги, 54/1, Київ, Україна
turolev_gleb@ukr.net

ФІНАНСОВО-ВАЛЮТНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ОФШОРИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Turolyev Glib

Ph.D. candidate at Department of international economics
State High Educational Institution «Kyiv national economic
University named after Vadym Hetman»,
Peremohy avenue, 54/1, Kyiv, Ukraine
turolev_gleb@ukr.net

FINANCIAL AND MONETARY FACTORS OF OFFSHORING TRANSACTIONS DEVELOPMENT

Анотація. У статті конкретизовано ключові фінансово-валютні чинники, що справляють визначальний вплив на масштаби і векторну спрямованість бізнес-офшорингових операцій. Доведено, що механізми впливу фінансових чинників на

структурну динаміку бізнес-офшорингу у глобальних умовах пов'язані з системною лібералізацією національних фінансових ринків і дерегулюванням міжнародних банківських операцій, відміною діючих обмежень на процентні ставки за депозитами, усуненням існуючих транскордонних бар'єрів у русі міжнародних фінансових трансферів, широким допуском нерезидентів до операцій фондового ринку та ін. Своєю чергою, головними каналами впливу валютних чинників є скасування валютних обмежень і запровадження режиму взаємної конвертованості ключових резервних валют, послаблення міждержавного контролю за валютним обміном, інтернаціоналізація низки національних валют держав-колишніх аутсайдерів світогосподарських процесів, наростання нестабільності світової економічної динаміки, перманентні боргові і валютні кризи у країнах Латинської Америки, мегаазійському регіоні, державах з новостворюваними ринками та ін. Обґрунтовується, що синергійний вплив фінансово-валютних чинників на масштаби і векторну спрямованість бізнес-офшорингу є головним рушієм «автономізації» діяльності офшорних фінансових центрів, їх об'єднання у єдину глобальну мережу та поступового перетворення останньої на самостійну й невід'ємну підсистему глобального фінансового ринку.

Ключові слова: фінансовий глобалізм, багатонаціональні підприємства, офшоризація бізнес-діяльності, лібералізація національних фінансових ринків, дерегулювання міжнародних банківських операцій, корпорації Еджа, Закон Рігла — Ніла, Закон Гласса-Стігала.

Abstract. The article specifies the key financial and monetary factors that have a decisive influence on the scale and vector orientation of business offshoring operations. It is proved that the mechanisms of financial factors influence on the structural dynamics of business offshoring in global conditions are related to the systemic liberalization of national financial markets and deregulation of international banking operations, abolition of existing restrictions on interest rates on deposits, elimination of existing cross-border barriers in the move of international financial transfers, wide admission of non-residents to stock market operations, etc. In its turn, the main channels of influence of monetary factors are the abolition of currency restrictions and the introduction of a regime of mutual convertibility of key reserve currencies, weakening of interstate control over currency exchange, internationalization of a number of national currencies of former countries-outsiders of global economic processes, growing instability of global economic dynamics, permanent debt and currency crises in Latin America, the Mega-Asian region, countries with emerging markets, etc. It is substantiated that the synergistic influence of financial and monetary factors on the scale and vector orientation of business offshoring is the main driver of «autonomization» of offshore financial centers activity, their integration into a single global network and the gradual transformation of the latter into an independent and integral subsystem of the global financial market.

Key words: financial globalism, multinational enterprises, offshoring of business activity, liberalization of national financial markets, deregulation of international banking operations, Edge corporations, Riegle-Neal Act, Glass–Steagall Act.

JEL codes: D21, F21, F23.

Постановка проблеми. Одним з провідних трендів розвитку світового господарства у першій чверті XXI ст. є системна офшоризація бізнес-діяльності, що набуває свого концентрованого вираження у масштабній інтерналізації господарських і фінансових операцій багатонаціональних підприємств, фрагментації їх виробничої діяльності, нарощуванні вартісних обсягів і диверсифікації структури транскордонних операцій з капітальними ресурсами та ін. Матеріальним ядром сучасного бізнес-офшорингу є також процедури отримання багатонаціональними підприємствами лістингу цінних паперів на міжнародних фо-

ндових майданчиках, захист активів від недружніх поглинань, спрощення процедур їх продажу чи зміни власника, використання режимів гарантування захисту капіталу іноземних інвесторів тощо.

З-поміж наукових праць, які містять найґрунтовніше розроблення теоретичних і практичних проблем, пов'язаних з функціонуванням багатонаціональних підприємств, трансформаціями їхніх бізнес-моделей і конкурентних стратегій у глобальних умовах, офшоризацією фінансово-господарських операцій БНП, слід відзначити праці таких вітчизняних і зарубіжних учених, як: О. Білорус і Т. Єфіменко [19]; О. Галенко, Я. Столярчук і А. Шлапак [20]; В. Козюк [14]; Є. Мехтієв [15]; З. Луцишин, Н. Южаніна, Т. Фролова, М. Мазур і Д. Перебийніс [16]; Панова, І. Туруєв і І. Яригіна [17]; Є. Редзюк [18]; Б. Хейфец [21; 22]; Дж. Хоупт [3] та багатьох інших. Віддаючи належне науковому доробку зазначених учених, слід відзначити недостатній рівень дослідження системи глобалізаційних чинників і факторів, що справляють визначальний вплив на структурну динаміку бізнес-офшорингу у сучасних умовах.

Метою дослідження є визначення системи фінансово-валютних чинників розвитку офшорингових операцій у глобальному середовищі та обґрунтування механізмів їх впливу на масштаби і структурну динаміку бізнес-офшорингу.

Виклад основного матеріалу. Офшоризація бізнес-діяльності у глобальних умовах надає компаніям й організаціям вагомих конкурентних переваг, пов'язаних як з оптимізацією багатонаціональними підприємствами виробничих процесів і розширенням ринкових сегментів збуту продукції, так і усуненням інституційних бар'єрів у транскордонному русі товарів, послуг і факторів виробництва, поліпшенням системи сервісного обслуговування клієнтів, а також оптимізацією податкових зобов'язань і раціоналізацією системи обліку фінансово-господарських операцій. Про досягнуті на сьогодні масштаби бізнес-офшорингу свідчать такі дані: ще у 1990-х роках через офшорні юрисдикції проходило понад 50 % світових грошей, вони контролювали близько 20 % загальної вартості глобального багатства й акумулювали понад 22 % зовнішніх банківських активів [21, с. 84]. На сьогодні ж в офшорних юрисдикціях акумульовано ніде не зареєстрованого інвестиційного капіталу на загальну суму від 21 до 32 трлн дол. США [9, с. 5] і ще оформлених об'єктів нерухомості сукупною вартістю 70 трлн дол. США, що становить близько 30–45 % світового ВВП [18]. Як бачимо, зазначені цифри відбивають по суті «темні сегменти» світогосподарської системи і глобального грошового обігу, а також незаконно отримані доходи від хабарництва і регуляторного арбітражу, не охоплені податковим, регуляторним і правоохоронним наглядом. У своїй сукупності вони завдають непоправної шкоди суспільному добробуту і поглиблюють асиметрії глобального економічного розвитку.

Як свідчить світовий досвід, вагомий вплив на масштаби і структурну динаміку розвитку бізнес-офшорингових операцій у сучасних умовах справляють фінансово-валютні чинники, пов'язані з системним впливом на неї процесів фінансового глобалізму. Як ключовий компонент фундаментальних і незворотних процесів економічної глобалізації, фінансовий глобалізм набув на сьогодні багаторівневого характеру, найбільших кількісних масштабів і диверсифікованих форм прояву та суттєво випереджає динаміку глобалізаційних процесів у сфері реальної економіки. Будучи пов'язаним з динамічними інтернаціоналіза-

ційними процесами у сфері нагромадження, використання і привласнення капітальних ресурсів, фінансовий глобалізм суттєво розширює можливості економічних суб'єктів щодо їх транскордонного переміщення й глибокого «вбудовування» у структуру глобального офшорингового ринку. Достатньо сказати, що в останнє десятиліття темпи приросту вартісних обсягів позик, залучених суб'єктами господарювання на міжнародному ринку капіталу, щонайменше у 2,3 разу перевищував світовий ВВП [19, с. 76]; а прибутковість операцій глобального фондового ринку збільшилась у розвинутих державах на 12,7 %, а у країнах з новостворюваними ринками — на 13,9 % [1, с. 5].

Одним з ключових індикаторів, за яким можна судити про сучасну структурну динаміку глобалізаційних процесів у фінансовій сфері, є вартісний обсяг нагромаджених іноземних інвестиційних зобов'язань, що включає акційні інструменти, прямі іноземні інвестиції, боргові цінні папери, позики та інші інструменти. Як показують дані рис. 1, у період 1995–2016 рр. він збільшився з 15 до 132 трлн дол. США, або з 51 до 183 % глобального валового внутрішнього продукту. Як наголошують експерти консалтингової компанії McKinsey, нині іноземним інвесторам належить близько 27 % усіх емітованих у світі акцій і 31 % облігаційних інструментів, тоді як у 2000 р. ці показники не перевищували 17 і 18 % відповідно. І лише за позиковими інструментами після 2007 р. спостерігається стійка тенденція щодо зменшення їх частки у загальному обсязі нагромаджених іноземних зобов'язань [8, с. 6], що свідчить про збереження посткризових явищ у світових процесах кредитування економічної діяльності.

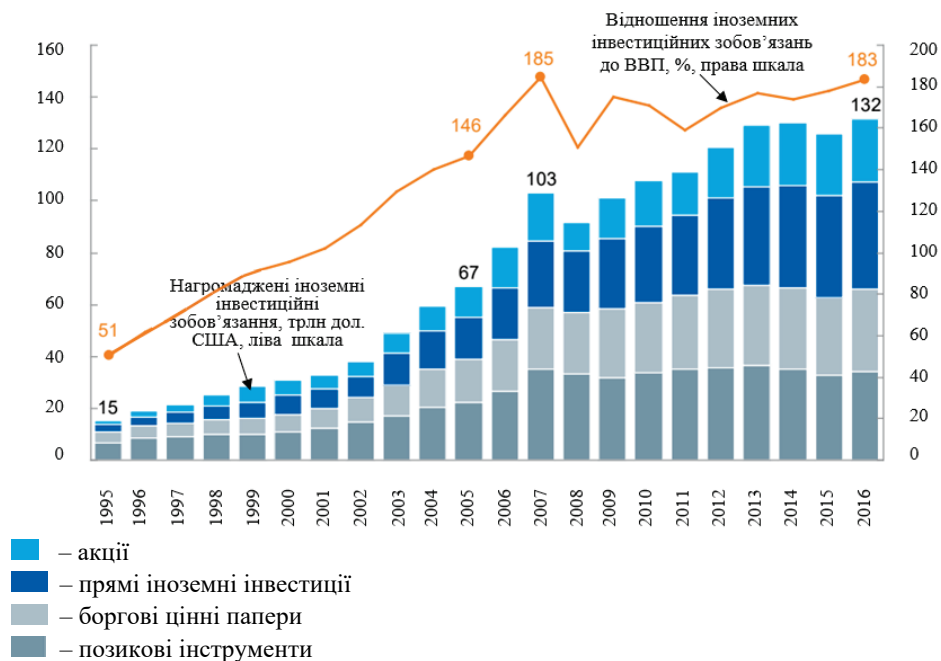

Рис. 1. Динаміка світового показника іноземних інвестиційних зобов'язань за інструментами у 1995–2016 рр., трлн дол. США (ліва шкала) та % відносно глобального ВВП (права шкала) [8, с. 7]

Що ж стосується глобальних обсягів фінансових активів (які включають сукупну капіталізацію фондових ринків, внутрішні і зовнішні борги держав і бізнес-сектору, а також банківські депозити), то на кінець 2019 р. середній щоденний обсяг торгів облігаціями Державного казначейства Сполучених Штатів Америки становить 149,7 млрд дол.; акціями найбільш капіталізованих компаній списку S&P 500 — 149,2 млрд; золотом — 145,5 млрд; облігаціями, емітованими урядом Великобританії — 44 млрд; американськими корпоративними облігаціями — 33,9 млрд [5]. За оцінками авторитетних міжнародних експертів, на кінець 2020 р. сукупна вартість глобальних фінансових активів досягне відмітки у 317 трлн дол. США [2], тоді як у 2010 р. вона не перевищувала 261 трлн, у 2005 р. — 178 трлн, у 2000 р. — 114 трлн, у 1995 р. — 72 трлн, у 1990 р. — 54 трлн, а у 1980 р. — 12 трлн [7; 13, с. 256].

Важливо зазначити, що механізм дії прискореної фінансової глобалізації на процеси бізнес-офшорингу пов'язаний з системною лібералізацією національних фінансових ринків і дерегулюванням міжнародних банківських операцій, відміною діючих обмежень на процентні ставки за депозитами, усуненням існуючих транскордонних бар'єрів у русі міжнародних фінансових трансферів, широким допуском нерезидентів до операцій фондового ринку та ін. Так, одним з найпотужніших рушіїв розвитку офшорингових операцій в останні десятиліття стало створення на початку 1980-х років у США мережі міжнародних банківських зон з пільговим податковим режимом, у рамках яких усі іноземні банки були звільнені від діючих на той час у Сполучених Штатах вимог щодо створення обов'язкових резервів.

Своєю чергою, ухвалення у 1978 р. у США Закону про міжнародні банківські операції дало іноземним банкам право відкривати у цій країні так звані корпорації Еджа, наділені правом здійснювати спеціалізоване фінансування, пайові вкладення в акційні інструменти іноземних банків і фінансових компаній, а також операції у сфері міжнародного банківництва. Крім того, вони спеціалізуються також на обслуговуванні зарубіжних позичальників щодо купівлі довгострокових векселів й облігацій, емітованих промисловими компаніями-позичальниками країн, що розвиваються, за рахунок коштів, акумульованих на недепозитних рахунках [12].

Не можемо не відзначити й вагомий вплив на нарощування масштабів офшорних бізнес-операцій запровадження у 1979 р. Федеральною резервною системою США нових правил щодо відкриття зарубіжних відділень американських банків і здійснення ними зарубіжних капіталовкладень. Водночас ухвалення у 1994 р. Закону Рігла — Ніла усунуло багато існуючих на той час обмежень на проведення транскордонних банківських операцій [22, с. 40], а відміна у 1999 р. Закону Гласса — Стігала (на зміну якому прийшов Закон про фінансову модернізацію Гремма — Ліча — Блайлі [20, с. 142]) розмила ключові функціональні принципи регулювання американського ринку банківських послуг у частині обов'язкового розділення депозитних й інвестиційних операцій банківських установ, регулювання рівня процентних ставок за терміновими й ощадними вкладками, а також усунення діючих обмежень на операції злиттів і поглинань банківських установ холдингового типу з такими інституційними посередниками фінансового ринку як-от: інвестиційні банки, компанії з управління активами, страхові компанії і небанківські установи [20, с. 142].

Є всі підстави стверджувати, що саме з цього часу у США нівелюються жорсткі вимоги щодо регулювання процесів банківського кредитування економічної

діяльності й відкриття банківських відділень, що, цілком зрозуміло, суттєво динамізувало й диверсифікувало офшорні операції американських суб'єктів господарювання, котрі стали по суті найактивнішими їх учасниками. Звернімося до цифр: якщо у 1955 р. лише 7 банків Сполучених Штатів Америки мали зарубіжні відділення, то у 1965 р. — 13, у 1970 р. — 79, у 1980 р. — 159, у 1990 р. — 122, у 1998 р. — 82 [3, с. 603], а у 2020 р. — 23 [4]. У період 1955–1998 рр. загальна вартість активів зарубіжних підрозділів американських банків збільшилась з 2 до 704,5 млрд дол. США [3, с. 603], а станом на квітень 2020 р. вона становить близько 1,8 трлн дол. [4].

Водночас усі ми на сьогодні стаємо також свідками потужного впливу на структурну динаміку глобальних процесів бізнес-офшорингу інструментів і механізмів валютної лібералізації. Йдеться насамперед про скасування валютних обмежень і запровадження режиму взаємної конвертованості ключових резервних валют, послаблення міждержавного контролю за валютним обміном, інтернаціоналізацію низки національних валют держав-колишніх аутсайдерів світогосподарських процесів, наростання нестабільності світової економічної динаміки з причин перманентних боргових і валютних криз у країнах Латинської Америки, Мегаазійському регіоні, державах з новостворюваними ринками та ін.

Як приклад наведемо, зокрема, Китай, який упродовж останнього десятиліття реалізує доволі активну наступальну стратегію інтернаціоналізації юаня з метою формування глобальної мережі його валютного обігу без можливості еластичної рецикляції на внутрішньому ринку активів [14, с. 389], а також перетворення цієї валюти у глобальний платіжний інструмент міжнародного розрахункового обслуговування експортно-імпортних трансакцій, транскордонного руху капітальних ресурсів та емісії цінних паперів. Наголосимо також, що, незважаючи на збереження у КНР доволі жорстких регуляторних обмежень щодо організації й проведення фореक्सних операцій, сьогодні дана сфера активно лібералізується. Йдеться насамперед про усунення обмежень на міжбанківські торговельні операції з аукціонними і товарними деривативами, надання низці нефінансових і небанківських інституцій Китаю доступу до операцій свопових валютних ринків та ін. [20, с. 219].

Подібна політика вже спричинила динамічне нарощування вартісних обсягів валютного обороту юаня у ключових сегментах глобального офшорного ринку, а також формування у Гонконзі офшорних центрів торгівлі інтернаціоналізованими юанями женьмінбі. Достатньо сказати, що вартісний обсяг номінованих у юані женьмінбі депозитів збільшився у період 2004 р. — 2020 р. з 12,1 до 694,9 млрд [6]. Можемо також спостерігати, що нині офшорні депозити юанів більше не обмежуються лише Гонконгом, а динамічне нарощування масштабів глобального використання даної валюти забезпечило активне її проникнення в операції різних офшорних клірингових центрів, а також формування сегменту ринку для розміщення китайськими компаніями своїх зовнішніх боргових зобов'язань у юанях.

Незважаючи на зниження загального рівня ліквідності офшорних юанів з причин зростання припливу інвестиційного капіталу у материковий Китай і зменшення валютного відтоку з цієї країни, прогноз авторитетних міжнародних експертів щодо структурної динаміки номінованих у юані валютних операцій виглядає на найближчу перспективу доволі оптимістично, як власне й зроста-

ють процентні ставки за номінованими у цій валюті депозитами [10, с. 2]. Підтвердженням цього є дані, наведені у табл. 1, які показують, що станом на квітень 2019 р. частка юаня у вартісних обсягах щоденного глобального обороту операцій свопових і деривативних ринків становила 284 млрд дол. США, тоді як на кінець 2013 р. вона не перевищувала 119,5 млрд.

Таблиця 1

**ЩОДЕННИЙ ГЛОБАЛЬНИЙ ПОЗАБІРЖОВИЙ ВАЛЮТНИЙ ОБОРОТ ЗА ІНСТРУМЕНТАМИ
ТА ВАЛЮТАМИ СТАНОМ НА КВІТЕНЬ 2019 р. [11, с. 13]**

Валюта	Спот-операції	Форвардні операції аутрайт	Свопи з іноземними валютами	Валютні свопи	Форексні опціони	Загальна вартість валютних контрактів, млрд дол. США
Долар США	1687	883	2905	102	243	5820
Євро	616	256	1142	26	90	2130
Єна	360	145	515	24	63	1107
Британський фунт стерлінгів	240	109	444	19	32	844
Австралійський долар	170	53	186	12	24	445
Канадський долар	122	43	146	7	14	332
Швейцарський франк	86	36	194	2	9	327
Китайський юань	97	36	137	2	13	285
Новозеландський долар	53	16	54	4	10	137
Мексиканське песо	48	13	44	1	8	114
Всього	1987	999	3202	108	294	6590

І хоч ці обсяги все ще суттєво поступаються вартісним масштабам глобального позабіржового валютного обороту за американським долларом (5,8 трлн дол. США), євро (2,1 трлн), єною (1,1 трлн), британським фунтом стерлінгів (0,8 трлн) чи австралійським долларом (0,4 трлн), наявною є позитивна динаміка зростання присутності китайського юаня у міжнародних валютообмінних операціях, який з року в рік посилює свій конкурентоспроможний вплив на сферу глобальних фінансів.

Таким чином, на тлі наростаючої глобалізації усі зазначені процеси відкривають перед підприємницьким сектором широкі можливості підвищення результативності господарської діяльності на основі імплементації офшорних

схем і механізмів. Вони дають змогу суттєво мінімізувати трансакційні витрати бізнесу на основі оптимізації оподаткування, диверсифікації джерел прибутків та їх переведення з юрисдикцій з вищим рівнем оподаткування до юрисдикцій з нижчими ставками прибуткового оподаткування, підвищення ефективності управління ланцюгами поставок, спрощення бухгалтерської звітності, виведення своєї господарської діяльності з-під дії регуляторного арбітражу, а також максимального захисту корпоративних інвестицій від регуляторних рішень національних урядів.

Висновки. Узагальнюючи наведене, відзначимо що: сучасний етап розвитку офшоризації бізнес-діяльності характеризується фундаментальним впливом системи глобалізаційних імперативів, що набуває особливо кристалізованих форм прояву на рівні фінансово-валютних відносин. Їх дія спричинила своєрідну «автономізацію» діяльності офшорних фінансових центрів, їх об'єднання у єдину глобальну мережу та поступове перетворення останньої на самостійну й невід'ємну підсистему глобального фінансового ринку. Водночас фундаментальні причини розмивання корпоративним сектором податкової бази, легального виведення ним в офшорні юрисдикції отриманих доходів чи майнових активів обумовлюють значне загострення суперечностей державних і корпоративних інтересів. Це об'єктивно вимагає від світової спільноти об'єднання зусиль у сфері протидії негативним наслідкам податкового планування багатонаціональних підприємств і зростаючої ролі у глобальній фінансовій архітектурі офшорних центрів. У такий спосіб національні економіки зможуть ефективно адаптуватись до викликів і загроз глобального фінансового середовища, а також забезпечити оптимізацію міжнародних економічних операцій своїх контрагентів у напрямі створення для них сприятливого середовища ведення бізнесу та недопущення нетранспарентного транскордонного переміщення їх капітальних ресурсів.

Література

1. Global Economic Prospects. Assuring Growth over the Medium Term. International Bank for Reconstruction and Development; The World Bank. 2013. Vol. 6.
2. Global financial assets to touch \$317 trillion by 2020. URL: <https://www.moneycontrol.com/news/world/-1203105.html>
3. Houpt J. International activities of US banks and US banking markets. Federal Reserve Bulletin, September 1999. P. 599–615.
4. Insured U.S.-Chartered Commercial Banks that have consolidated assets of \$300 million or more, ranked by consolidated assets as of March 31, 2020. Federal Reserve. URL: https://www.federalreserve.gov/releases/lbr/current/lrg_bnk_lst.pdf
5. Leading major financial assets worldwide as of December 2019, by average daily trading volume (in billion U.S. dollars). Statista. The Statistic Portal. URL: <https://www.statista.com/statistics/625422/daily-trading-volumes-of-major-financial-assets-worldwide/>
6. Renminbi deposits. Hong Kong Financial Authority. URL: <https://www.hkma.gov.hk/eng/data-publications-and-research/data-and-statistics/monthly-statistical-bulletin/table/>
7. Sam Ro. Here's what the \$294 trillion market of global financial assets looks like. Business Insider, February 11, 2015. URL: <http://www.businessinsider.com/global-financial-assets-2015-2#ixzz3g59m5Fic>

8. The New Dynamics of Financial Globalization. McKinsey Global Institute. August 2017.
9. The Price of Offshore Revisited. New Estimates for Missing Global Private. Wealth, Income, Inequality, and Lost Taxes. Tax Justice Network, July 2012.
10. Track RMB internationalization on the Bloomberg Terminal. A Bloomberg Professional Services Offering. URL: <https://data.bloomberglp.com/professional/sites/10/RMB-Internationalization.pdf>
11. Triennial Central Bank Survey Foreign exchange turnover in April 2019. BIS. Monetary and Economic Department, 16 September 2019.
12. Банковское дело: зарубежный опыт и казахстанская практика: учебное пособие / У. Айтбаева, К. Ахметова, П. Колебаева и др. Алматы, 2004. URL: <https://economics.studio/bank-delo/925-offshorno-onshornyye-bankovskie-23495.html>
13. Глобальное экономическое развитие: тенденции, асимметрии, регулирование: монография / Д. Лукьяненко, В. Колесов, А. Колот, Я. Столярчук и др.; под науч. ред. Д. Лукьяненка и А. Поручника. — К.: КНЭУ, 2013.
14. Козюк В.В. Резервні валюти: глобальний периметр нестабільності: монографія. Тернопіль: Астон, 2015.
15. Луцишин З.О., Мехтієв Є.О. Офшорні фінансові центри у глобальному русі капіталів. *Міжнародна економічна політика*. 2017. 2 (27). С. 62–94.
16. Луцишин З., Южаніна Н., Фролова Т., Мазур М., Перебийніс Д. Сучасна офшоризація бізнесу у конструкті національної фінансової безпеки. *Міжнародна економічна політика*. 2019. №1 (30). С. 70–112.
17. Панова Г.С., Туруев И.Б., Ярыгина И.З. Деофшоризация как фактор развития национальной экономики. *Вестник МГИМО — Университета*. 2014. №2 (35). С. 102–112.
18. Редзюк Є.В. Офшоризація світової економіки: перспективи для України і світу. *Вісник Асоціації докторів філософії України*. 2015. №1. URL: <http://aphd.ua/publication-34/>
19. Фінансова глобалізація і євроінтеграція / за ред. О.Г. Білоруса, Т.І. Єфименко; ДННУ «Академія фінансового управління». К., 2015.
20. Фінансові ринки Південно-Східної Азії: диверсифікаційна панорама: монографія / О.М. Галенко, Я.М. Столярчук, А.В. Шлапак. — К.: Фенікс, 2016.
21. Хейфец Б.А. Офшорные финансовые сети в мировой экономике / География мирового развития. Выпуск 2: Сборник научных трудов / Под ред. Л.М. Синцера. М.: Товарищество научных изданий КМК, 2010. С. 80–98.
22. Хейфец Б.А. Офшорные юрисдикции в глобальной и национальной экономике: монография. Москва: Экономика, 2008.

Reference

1. Global Economic Prospects. Assuring Growth over the Medium Term. International Bank for Reconstruction and Development; The World Bank. 2013. Vol. 6.
2. Global financial assets to touch \$317 trillion by 2020. URL: <https://www.moneycontrol.com/news/world/-1203105.html>
3. Houghton J. International activities of US banks and US banking markets. Federal Reserve Bulletin, September 1999. P. 599–615.

4. Insured U.S.-Chartered Commercial Banks that have consolidated assets of \$300 million or more, ranked by consolidated assets as of March 31, 2020. Federal Reserve. URL: https://www.federalreserve.gov/releases/lbr/current/lrg_bnk_1st.pdf
5. Leading major financial assets worldwide as of December 2019, by average daily trading volume (in billion U.S. dollars). Statista. The Statistic Portal. URL: <https://www.statista.com/statistics/625422/daily-trading-volumes-of-major-financial-assets-worldwide/>
6. Renminbi deposits. Hong Kong Financial Authority. URL: <https://www.hkma.gov.hk/eng/data-publications-and-research/data-and-statistics/monthly-statistical-bulletin/table/>
7. Sam Ro. Here's what the \$294 trillion market of global financial assets looks like. Business Insider, February 11, 2015. URL: <http://www.businessinsider.com/global-financial-assets-2015-2#ixzz3g59m5Fic>
8. The New Dynamics of Financial Globalization. McKinsey Global Institute. August 2017.
9. The Price of Offshore Revisited. New Estimates for Missing Global Private. Wealth, Income, Inequality, and Lost Taxes. Tax Justice Network, July 2012.
10. Track RMB internationalization on the Bloomberg Terminal. A Bloomberg Professional Services Offering. URL: <https://data.bloomberglp.com/professional/sites/10/RMB-Internationalization.pdf>
11. Triennial Central Bank Survey Foreign exchange turnover in April 2019. BIS. Monetary and Economic Department, 16 September 2019.
12. Bankovskoe delo: zarubezhnyy opyt i kazhstanskaya praktika: uchebnoe posobie / U. Aytaeva, K. Ahmetova, II. Kolebaeva i dr. Almaty, 2004. URL: <https://economics.studio/bank-delo/925-offshorno-onshornyie-bankovskie-23495.html>
13. Globalnoe ekonomicheskoe razvitiye: tendentsii, asimmetrii, regulirovaniye: monografiya / D. Lukyanenko, V. Kolesov, A. Kolot, Ya. Stolyarchuk i dr.; pod nauch. red. D. Lukyanenka i A. Poruchnika. — K.: KNEU, 2013.
14. Kozyuk V.V. Rezervni valyuty: global'ny'j pery'metr nestabil'nosti: monografiya. Ternopil': Aston, 2015.
15. Lucy'shy'n Z.O., Mextiyev Ye.O. Ofshorni finansovi centry' u global'nomu rusi kapitaliv. Mizhnarodna ekonomichna polity'ka. 2017. 2 (27). S. 62–94.
16. Lucy'shy'n Z., Yuzhanina N., Frolova T., Mazur M., Pereby'jnis D. Suchasna ofshory'zaciya biznesu u konstrukti nacional'noyi fiskal'noyi bezpeky'. Mizhnarodna ekonomichna polity'ka. 2019. #1 (30). S. 70–112.
17. Panova G.S., Turuev I.B., Yarygina I.Z. Deofshorizatsiya kak faktor razvitiya natsionalnoy ekonomiki. Vestnik MGIMO — Universiteta. 2014. #2 (35). S. 102–112.
18. Redzyuk Ye.V. Ofshory'zaciya svitovoy ekonomiky': perspekty'vy' dlya Ukrayiny' i svitu. Visny'k Asociaciyi doktoriv filosofiyi Ukrayiny'. 2015. #1. URL: <http://aphd.ua/publication-34/>
19. Finansova globalizaciya i yevrointegraciya / za red. O.G. Bilorusa, T.I. Yefy'menko; DNNU «Akademiya finansovogo upravlinnya». K., 2015.
20. Finansovi ry'nky' Pivdenno-Sxidnoyi Aziyi: dy'versy'fikacijna panorama: monografiya / O.M. Galenko, Ya.M. Stolyarchuk, A.V. Shlapak. — K.: Feniks, 2016.
21. Heyfets B.A. Ofshornyie finansovyye seti v mirovoy ekonomike / Geografiya mirovogo razvitiya. Vyipusk 2: Sbornik nauchnyih trudov / Pod red. L.M. Sintserova. M.: Tovarischestvo nauchnyih izdaniy KMK, 2010. S. 80–98.
22. Heyfets B.A. Ofshornyie yurisdiksii v globalnoy i natsionalnoy ekonomike: monografiya. M: ZAO «Izdatelstvo «Ekonomika», 2008.

Стаття надійшла 19.02.2020